

ע.ע.

דרטוקול מס' 19/ג'

מישיבת וועדת-העבודה
מיום ד', ד' בניסן תשי"ד - 7.4.54
(בשעה 9.00)

בכחן : חברי הוועדה:

- ע. גוברין - היו"ד
- ב. צ. הראל
- ז. סברסקי
- ח. למדן
- א. סטופ
- י. ריפתין
- א. שוסטק
- ד. שרי
- א. תבורי
- ש. גרידי

מוזמנים:

- גולדה מאירסון - שרת העבודה
- ז. סוזיאב - סגן שר המסחר והתעשייה
- י. עילם - סנהל משרד העבודה

חסרו :

- ר. בטונוני
- א. וילנסקה
- פ. חמדאן
- ק. כהנא
- מ. קלמר

סדר-היום: סיכום הדיון על בעית התעסוקה.

היו"ר ע. גוברין:

תוחח אה הישיבה,
כפי שקבענו, עלינו לקבל היום מסקנות
בקשר לדיונינו על בעיה התעסוקה.

א. שוסטק:

אני מבקש להזמין ולסמוע גם את נציגי
ארגון הקבלנים.

מר עילם:

אלת הבנייה הפרטיה איננה פשוטה כל-כך.
לפני שנה העלה ארגון הקבלנים את בעיה
האשראי, והמועצה הכלכלית החליטה אז להמליץ על סחן אשראי בסך 2 מיליון
ל"י, לשם סחן מסכנתאוח לצורך סידום הבנייה הפרטיה, אולם הסכום הזה
לא נכלל בחקציב.

חבנייה הפרטיה התקדמה בשנה החולפת בקנה
מידה לא רע, לפני כמה חדשים החלה בנייה גדולה מאוד, אשר בולטת בעיקר
ב-3 טקסות: בחל-אביב, איזור רמת גן וירושלים. בירושלים החלו בחדשים
האחרונים בבנייה של יחד מ-100 בנינים פרטיים, לגמרי ללא עידוד
ציבורי וללא כל מקור ציבורי.

כתקופה האחרונה פנה ארגון הקבלנים לאוצר
בשתי בקשות: 1. ליהנות מאשראי מסויים בחסדים מהשילומים; 2. לקבל מסכנתאוח
ענין הנחון עכ"יו בטיפול לגבי בנין חקציב הפיתוח, הזבוע או כסוף
השבוע שעבר - אינני זוכר בדיוק - הגיע המנהל הכללי של משרד האוצר
הסכם עם ארגון הקבלנים^ע סידורי אשראי בחסדים מהשילומים וסידורים
אחרים שעל פיהם מסתכם האשראי בסכום כסף ניכר, כמעט 2 מיליון ל"י,
לתקופת זמן מוגבלת, 2-3 שנים, לדעת האוצר, הסידור הזה צריך
לספק גם את החביעה לקבלת מסכנתאוח, אולם ארגון הקבלנים אינו סבור
כן.

אם וועדה העבודה חזמין את ארגון הקבלנים,
בו בזמן שארגון הקבלנים ייב לפני שבועות מספר עם צדף מקרי
של חברי כנסת אשר החליטו לחמוך בחביעתם לקבלת מסכנתאוח, פירושו,
לחץ על האוצר, אם וועדה העבודה רוצה להצטרף לבקשה זו של ארגון
הקבלנים, מוטב שהצטרפותה תהיה לא לאחר דין ודברים עם ארגון הקבלנים,
אלא שהוועדה חגיע לדעה זו בעצמה, בפרט לאחר שבשנה שעברה החלטנו על
המלצה כזו והיא לא יצאה ליועל.

לגוף הענין אני רוצה לאמר, כי בהצעות
משרד העבודה לבנין תקציב הפיתוח ישנה המלצה על סחן 1,5 מיליון ל"י
למסכנתאוח, אינני סחנגד לגוף הענין, אלא לפרוצידורה, לגבי עצם
ההמלצה, אני רואה זאת כענין מכובד וראוי, כי סמקצוע הבנין יש
הסתעפות רבות על ענפי עבודה אחרים, על כן, אני מציע לוועדה לדון
בענין מבלי להזמין את נציגי ארגון הקבלנים.

א. שוסטק:

קבלני הבנין חרמו בחדשים האחרונים
את החרוטה הניכרה ביותר לתעסוקה, ללא
עזרה וללא בקשה עזרה עשה ארגון הקבלנים מאסף עצום כדי להקל על
חוסר העבודה, הוא העסיק פועלים רבים והיווה במרכז הלשכות את הגורם
העיקרי, על כן, היה זה לא בסדר שלא ניחן להם האשראי שהובטח בשנה
שעברה, ואינני בטוח אם יינחן השנה.

אני מציע לקבל את הצעת מר עילם לדון
בענין, אך יחד עם זאת אני מבקש להזמין גם את נציגי ארגון הקבלנים
לישיבה הראשונה שחסיים אחרי הפגרה.

היו"ר ע. גוברין:

לפי הנוחג שנהגנו עד כה, אם אחד מחברי הוועדה ביקש להזמין נציגי חוג מסויים, לא התנגדנו לכך ולא נחנגד גם הפעם.

היום נעסוק רק בקבלת מסקנות בקשר לדיונינו על בעיה החעסוקה. אני מציע לקבל את המסקנות הבאות:

א. הוועדה מציינת כי חלה בחקופה האחרונה הקלה מועטה במצב האבטלה, הודות לעבודת הקטיף והפעלת עבודות ע"י הממשלה, אולם היא עלולה לחזור ולהחריף עם חום עבודת הקטיף.

ב. תכנית העבודה של משרד העבודה כפי שהובאה בפני הוועדה, אם תופעל במלואה באמצעות חקציב הפיתוח - יש בה כדי לחולל שינוי רב לטובת מצב האבטלה - אולם תכנית זו מחייבת השלמה ע"י הממשלה והגורמים הכלכליים השונים לעידוד נוסף של קליטת עובדים בענפי המסחר היצרניים.

ג. הוועדה מסוכנעת, כי בחקלאות והחעסיה הישראלית טמונות אפשרויות רבות לקליטת עובדים חדשים והעלאה מידת הפרודוקטיביות בקרב אזרחי המדינה. הכליגה רבים מהטובטלים להתייבות היא אחד הפתרונות הרדיקליים שעל הממשלה וכל יתר הגורמים הציבוריים לאחוז בה.

ד. לוועדה הנכבד, ייכי התעשייה הישראלית, הן הפרטית והן ההסתדרותית, יכולה להביא תרומה ניכרת למדי להרחבת התעסוקה אם בכוח העלאת הייצוא ואם בכוח ייצור מוצרים חיוניים שהמדינה נאלצת להביאם כיום מעבר לים. לכן על הממשלה לזרז ולהקל על הייצוא התעשייתי הישראלי, אשר תשנה הצליח להרחיב ממדיו, בכל האמצעים שבידיה ההולטים את האינטרסים של הייצוא הישראלי והמדינה כאחד; לדאוג ולהבטיח השלמתם והפעלתם של אותם המפעלים החדשים שיש בהם משום העלאת הייצוא או מניעת ייבוא חיוני הכל - בסמן הבטחות ריאליות ע"י התעשייה להרחבת התעסוקה.

ה. הוועדה פנתה למשרד המסחר והתעשייה, משרד העבודה, ההאחדות בעלי התעשייה, ההסתדרותית והאיגוד המקצועי של ההסתדרות שיקיימו ועדות מיוחדות אשר תבררנה וחכמנה הצעות קונקרסיות, לפי הקוים שסומנו לעיל - לעידוד התעשייה לקליטת עובדים חדשים. לאחר שהוועדה תדון בהצעות הנ"ל - תביא את מסקנותיה בפני הכנסת.

ו. הוועדה רשמה לפנייה את הודעה משרד המסחר והתעשייה, כי הוא בוחן ובודק כל מקרה ומקרה של ייבוא מוצרים מוכנים מעבר לים בהתחשב עם האפשרויות של התעשייה הישראלית לייצאם - הכל כדי למנוע ייבוא מוצרים מוכנים, הוועדה חובעת מאח משרד המסחר והתעשייה וכל יתר הגורמים במדינה להקפיד ולהחמיר בבחינה זו.

ז. הוועדה, כי למעלה משבעים אחוז של הטובטלים הם נטולי מקצוע וביניהם כמה אלפים תשושי כוח - מחייבת את הממשלה, טרכז הלשכות, הסתדרות העובדים ויתר ארגוני העובדים, להעלות חכנית מחייבת שיהיה בה משום מחן אפשרות ללמוד מקצוע ומשום חובה לקיים רכישת מקצוע; קיום טידורים מיוחדים בעבודה עבור תשושי כוח אשר טידורם הרגיל בעבודה משבש חמורות את סדרי עבודתן של הלשכות וקביעת סדר מחייב שעל פיו אפשר יהיה להעביר טובטלים מסקום יישוב נטול אפשרות תעסוקה למקומות שבהם התעסוקה והשרשת העובדים בעבודה אפשרית יותר.

ח. הוועדה חונה לממשלה כי עם פתיחת מושב הכנסת תמסור הודעה על מצב התעסוקה במדינה וכי חגלה את דעתה על המלצותיה של וועדת העבודה.

א. שוטסק:

אני רוצה להעיר רק שתי הערות: ראשית, יו"ר הוועדה רגיל לציין, כי וועדת העבודה היא וועדה מעשית. בזמן האחרון דנה הוועדה על דבריה די מעשיים, למשל, על בעית האשראי לתעשייה, והוועדה חייבה להגיד דברים ברורים בעניין זה. לא מספיק לקבוע, כי הממשלה חיתן את דעתה על העניין, אלא צריך לסכם ולהגיד מה מבקשת הוועדה מהממשלה. אינני יודע אם עלינו לציין את הסכום, אולם אנו יכולים לציין את המסגרת של הסכום.

שנית, הוועדה דנה בשאלת הרחבת הכיסוח הלאומי גט על האבטלה, אני חושב, שגם בעניין זה חייבה הוועדה לפבוע במסקנותיה דעה ברורה.

י. ריפתיין:

אני מציע לקבל את ההחלטות הבאות:
(1) מחומרי עבודה העובדים פתוח משבועיים בחודש יקבלו מעתה הפרש המבטיח משכורת שבועיים בצורת מפרעוה על חשבון העבודות העתידות;

(2) וועדת העבודה בוחרת וועדת סנה להכנת הצעת חוק הכיסוח הלאומי מחומר עבודה. החוק יופיע לאישור הכנסת לפני פגרת הקיץ;

(3) הוועדה מחליטה על הקטח וועד ציבורי להגנת תוצרת הארץ מפני התחרות של מוצרים מוגמרים מחו"ל.

(4) משרד העבודה בשיחוף עם גורמים מתאימים אחרים יבטיח זכות קדימה לעבודות המכוונות לכיצור הטפר וכשורה הראשונה להשלמת תכניה כבישי הגישה;

(5) הממשלה תבטל בעבודותיה את שיטת שכר הרחק;

(6) הוועדה ממליצה לקיים במליאה הכנסת דיון על חכניה לחיחול סובמרוקסטיבי של המעברות ועל עבודות דחופות להקלת סצב העבודה של מחומרי העבודה במעברות;

(7) הוועדה ממליצה על עידוד התנועה מן העיר אל הכפר ע"י הבטחת חנאים מתאימים לקליטת העולים להתיישבות (שיכון וכו'). הוועדה סבורה שחומר עבודה וחומר שיכון במעברות אינם מעודדים את התנועה מן העיר אל הכפר.

היו"ר ע. גוברין:

בקשר לדברי חבר-הכנסת שוטסק בעניין האשראי, בניסוח הצעותי עמדתי בפני שתי ברירות: או שהוועדה לא תגיד דבר על האשראי התעשייתי ורק חציין, כי בדקה אח הבעיה והיא מחכה לקבלת דין-וחשבון של הגורמים השונים, או שהיא תגיש מסקנות ביניים ואחרי הפגרה תוכל שוב להגיש מסקנות - ובחרתי בברירה השניה. הצעתי דבר חדש לגמרי, שלא הוצע עד כה ע"י איזו וועדה שהיא, כי אנו תובעים שהכנסת תגלה את דעתה על המלצותיה של הוועדה, והחכוונתי בעיקר לנקודה זו, כי זוהי לדעתי הנקודה היחידה שהממשלה חייבת עליה חשובה.

אשר להצעות חבר-הכנסת ריפתיין, אנחנו נדרנו את איירויוח הבטוח בפני חומר עבודה ואם איני טועה, קיבלנו פה אחד החלטה לשמוע קודם את סומחי משרד העבודה.

ע.ע.

אשר להצעה בדבר השלמת חכנית כבישי הגישה, ענין זה שייך לוועדה החוץ והבטחון ואני מצטרף לשום חבר-כנסת לא הציע עד כה לברר את השאלה הזאת בוועדת העבודה.

אני מתנגד לכך שנצביע כאן בענין שכר-דחקן כי הוועדה לא נהגה עד כה להתערב בעניני שכר בכלל. אינני רוצה כלל להסתיר שאני מחייב שכר דחק.

אשר להצעה לקיים בכנסת דיון על מצב התעסוקה, היא כלולה גם בהצעותי. כן כלול בהצעותי עידוד התנועה מן העיר אל הכפר.

אשר להצעה, לשלם למחוסרי העבודה העובדים פחות משבועיים בחודש משכורת של שבועיים על חשבון העבודה העתידית, הצעה זו כבר הוצעה פעם ע"י חבר הכנסת ריפתין ולא היה לה חוסך, אינני מתנגד שנצביע על כך שוב.

א. שוטסק:

עלינו לציין גם את המאמצים שנעשו להגדלת הייצוא התעשייתי, וחברי-הוועדה נדרשים לחוות את דעתם גם בקשר לקשיים העומדים בענין זה.

היו"ר ע. גוברין:

ענין זה כלול בהצעותי בצורה הברורה ביותר.

ב. צ. הראל:

אינני מיעץ להזכיר במסקנותינו את שאלת הביטוח בפני אבטלה. אמנם, רצוי שוועדת העבודה חכרר בצורה כללית את אפשרויות הביטוח בפני אבטלה. אני חושב שהמצב מבחינה זו שונה היום לגמרי מאשר בזמן הדיון על חוק הביטוח הלאומי.

אשר לשאלת האשראי, כולנו התרשמנו

מהודעת נציגי התעשייה, הפרטיה וההסתדרותית, כי בסכום של 15 מיליון ל"י אפשר לטעון מיליון וחצי ימי עבודה, ומטרנו לוועדה מיוחדת לספל בזה לי נדמה, כי עד עכשיו לא ניתנה חשומת לב מספקת להרחבת הייצור מנקודת השקיה של הגדלת התעסוקה, הלכו תמיד בדרך של הרחבת החקלאות ובשעת צרה בדרך של עבודות דחק. על סך הדיונים הרציניים שהתנהלו בוועדה והדו"ח הרציניים ששמענו, מחובתנו להעמיד את הדגש בענין האבטלה גם על ענין הייצור בכלל והייצוא הקלת האבטלה בדרך זו גם חחרום תרומה למה שהכר-הכנסת ריפתין דורש - חיטול קונסטרוקטיבי של המעברות, כי זה תלוי אחד בשני. אמנם, בהצעות יו"ר הוועדה נזכר ענין האשראי לתעשייה, אולם הייתי מציע להוסיף, כי נשמעה בוועדה הדעה שע"י מתן אשראי, אפילו לזמנים קצרים, אפשר ליצור עבודה לפי התנאים של 10 ל"י ליום עבודה, והענין נסטר לבירור וועדה מיוחדת המורכבת מב"כ התעשייה וב"כ האיגוד המקצועי, כלומר, להעיר את חשומת הלב שישנה בעיה כזאת, מטפלים בה ולאחר שנשמע את הדו"ח מהוועדה שנבחרה לענין זה תוציא הוועדה מסקנות בכיוון פתרון בעיה האבטלה.

עוד הערה, בנוגע לחקלאות הייתי מציע

לציין במסקנות, כי שמענו על הקשיים בהשגת כוח עבודה לא/בהעברה מן העיר אל הכפר, אלא גם בהעברה מן המעברה לחקלאות.

ת. לטרון:

אני מטילה ספק בזה ווועדת העבודה יכולה לקבל איזו שהיא החלטה בקשר עם האשראי לתעשייה, היא יכולה רק למסור איזה שהן המלצות לוועדת הכספים, ולא יותר; אולם אני מחשיבה שיו"ר הוועדה ייפגש בזמן הפגרה עם יו"ר וועדת הכספים לנירול האפשרות לבנות את הקצב הפיתוח בכיוון פתרון בעיה האבטלה; זה כולל גם אשראי, גם עבודות פיתוח וכל מה שיכול לתח עבודה.

היו"ר ע. גוברין:

בקשר להערת חבר-הכנסת הראל בענין האשראי לתעשייה, אני מוכן לשנות את הצעתי בכיוון הצעהו ולאמר: הוועדה שמעה את גורמי התעשייה וביקשה מהתעשייה ההסתדרותית והפרטית, ממשרד המסחר והתעשייה, ממשרד העבודה ומהאיגוד המקצועי להוות ועדה מיוחדת בכדי להעלות חכנית קונקרטיה בשאלה, עם הבאת התכנית תחזור הוועדה לדון בענין.

שרח העבודה - ג. מאירסון:

כמה הערות, יש לי הסתייגות מהצניעות המוגזמת של יו"ר הוועדה בניסוח שני סעיפים, מבלי כל רצון או כוונה להפריז, אינני חושבת שסוב הדבר גם למעט ראשית, במקום "ההקלה המועטה שבאה בתקופה האחרונה" הייתי אומרת: "ההקלה הזמנית..."; שנית, לפי הקציב הפיתוח מוכסחים 11 מיליון ימי עבודה וחטרים 4 מיליון ימי עבודה. האם זו הקלה מועטה?

אני מבקשה להוסיף, שאם עבודות הקייץ בפרדסים היעשנה במלוא ההיקף הדרוש, הן יכולות לקלוט אלפי פועלים.

אשר לדברי חבר-הכנסת הראל, אתמון

בהחלבהו בכל יום עבודה נוסף בתעשייה, אולם זו אשליה לאמר כי האשראי לתעשייה יבוא במקום עבודות ציבוריות, אפילו אם התעשייה תקלוט עוד כמה אלפי פועלים, בכל זאת ישארו מובטלים רבים.

אני חושבת שאזה נכון להדגיש במסקנות הוועדה, כי נפטרה הבריחה מן הכפר אל העיר.

היו"ר ע. גוברין:

אני רוצה להגיד מדוע לא הכנסתי להצעותי את ענין הפרדסנות, מר עילם הבטיח לי להביא חשובה בענין זה, אך מכיון שלא קיבלתי לא הזכרתי בכלל את הענין, אני מניח, שאיש אינו מתנגד להכניס זאת.

אשה לצניעותי, אני רוצה להגיד שבכדי חסרו בי, למעשה, הצעתי לאמר כי חכנית העבודה של משרד העבודה, לאור שתפעל במילואה בעזרת הקציב הפיתוח, תביא הקלה רבה, הולט יהיה צורך בהשלמה.

אשר למלה "המועטה", היא היתה מיותרת, החכוונתי להגיד שההקלה היא זמנית.

י. ריפתין:

אני מבקש להוסיף להצעותי את הסעיף הבא: הוועדה תקיים לקראת הדיון על הקציב הפיתוח ישיבה משותפת עם וועדת הכספים להבטחה הנכספים הכספי למלחמה נגד חוסר עבודה כיון הקציב הפיתוח ומחוצה לו.

וועדה העבודה
7.4.54

ע.ע.

א. שוטסק:

אני מבקש להוסיף את ההצעה הבאה:
נוסף על כל המסקנות הנ"ל, מטילה
הוועדה על הממשלה להביא בהקדם לפני הכנסת חוק ביטוח אבטלה.

היו"ר ע. גוברין:

אני רוצה להעמיד עובדה אחת על דיוקנה:
כאשר חבר הכנסת ריפתין בהסמכת חבר-
הכנסת שוטסק העלו את בעיית הביטוח בפני אבטלה והוועדה עמדה להצביע
נגדה, העיר חבר-הכנסת הראל כי הוועדה אינה רשאית להצביע על הבעיה
לפני שבררה אותה והוחלט - אם אינני טועה, פה אחד - להזמין את נציגי
משרד העבודה על מנת למסור סמירה בעניין.

ח. לפלן:

אני מציעה להוסיף במסקנותינו טעיף
האומר, כי וועדת העבודה מקבלת בברכה
את הכניסה לחוקף של חוק הביטוח הלאומי ומקווה להמשך הביטוח בארץ.

אני רואה בדבר שלישי שחועלה הצעה
לביטוח אבטלה, והיא חירחה. קבלת הצעה לביטוח אבטלה לפני שדנו בה,
היא מזיקה.

היו"ר ע. גוברין:

בעבור להצבעה,

בתקבלו הצעות הסיוע של יו"ר הוועדה, חבר-
הכנסת גוברין, עם החיפון של חבר-
הכנסת הראל בעניין האשראי.

ההצעה המקבילה של חבר-הכנסת ריפתין
נ ד ח ת ה

הצעה חברי-הכנסת ריפתין-שוטסק,
להוסיף את הטעיף: הוועדה מטילה על
הממשלה להביא לכנסת חוק ביטוח אבטלה -
נ ד ח ת ה

היו"ר ע. גוברין:

אני מקבל את הצעה חבר-הכנסת ריפתין,
לקיים בחקופת הפגרה ישיבה משותפת
עם וועדת הכספים.

(הישיבה נבעלה בשעה 10,30)